

سایه (آیت الله)

عفت مرعشی: همسر هر شب ملاقات‌ها، سخنان و برنامه‌های روزانه‌اش را برایم تعریف می‌کرد

□ **مرحان طباطبایی** / ورودی حسینیه جماران را که پشت سرمی‌گذاری، به فاصله نه چندان زیاد کنار حسینیه از ۱۹ دی ماه ۹۵ بعد از گذشت ۴۰ روز خانه‌ای پررفت و آمد از حضور قشرهای مردمی است که به دیدار همراه و همدل آیت الله هاشمی می‌روند. او که ۵۸ سال در کنار آیت الله بود و حال سایه خاطرات و افکار و منش هاشمی بر خانواده را حس می‌کند. در معرفی خود در کتاب خاطراتش اشاره کرده است: «من عفت مرعشی، همسر عالم مجاهد، روحانی و ارسته، سیاستمدار نامی ایران زمین، تربیت یافته مکتب اهل بیت (ع)، انسان شریف و بزرگوار حضرت آیت الله آتشخیز اکبر هاشمی رفسنجانی هستم.» آنچه فراوان از او شنیده می‌شود، قدردانی از مردمی است که می‌گوید از همان شب ارتحال مادر آنها نگذاشتند و با ما بودند. در یکی از دیدارها صحبت از همسرش که می‌شود، اشاره می‌کند هر روز صبح عادت داشتم با صدای قنوت آیت الله از خواب بیدار شوم که متأسفانه پس از گذشت ایشان، دیگر به سختی روز خود را آغاز می‌کنم. پرسش و پاسخ زیر از زندگی خصوصی تحولات سیاسی کشور با او است که با هم می‌خوانیم:

عکس: ابوالفضل حسینی/ایران

شما چه مقدار در مسائل خانوادگی و غیر خانوادگی طرف مشورت مرحوم آیت الله هاشمی بودید؟

در مسائل خانوادگی همراه بودیم و در سایر مسائل گاه مستقیم و بیشتر غیر مستقیم از طریق بیان نظرات خود، نظرات مردم و افراد متفاوتی که خواستار انتقال مطالب و نظراتشان به ایشان بودند و همچنین در بحث‌هایی که می‌کردیم، تأثیراتی داشتم.

آیت الله هاشمی چقدر مسائل کشوری را با شما در میان می‌گذاشتند؟

هر شب بعد از کار روزانه که ایشان به منزل می‌آمدند، جریانات، ملاقات‌ها و دیدارها، صحبت‌ها و برنامه‌های در طول روز را تعریف می‌کرد، گاهی صحبت‌های او به دنبال سوالات من بود و گاهی نیز خودش صحبت می‌کرد، بنابراین تقریباً در جریان مسائل قرار می‌گرفتم.

به عنوان همسر آیت الله، مهم‌ترین ویژگی ایشان در زندگی خانوادگی و زندگی سیاسی را چه می‌دانید؟

در خانواده ایشان خوش اخلاق، خوشرو، آرام و خونسرد بود و در حوزه سیاسی و مسائل کشوری مؤمن، معتقد به انقلاب و نظام و آرمان‌هایش، مردم‌باور، صبور، با سعه صدر، پرتلاش و پرکار و خستگی ناپذیر و پراثری بود. چند توصیه محوری که آیت الله همواره به فرزندان داشتند، چه بود؟

معمولاً توصیه مستقیم نداشت، بلکه با عمل خود راه را نشان می‌داد. از جمله: آرام بودن، رعایت اسلام و اخلاق و قانون، با مردم خوب بودن و با مردم همراه بودن.

نظر آیت الله در مورد حضور فرزندان در سیاست چه بوده و توصیه شما به فرزندان تان برای ترویج مکتب آیت الله چیست؟

مخالفتی با حضور فرزندان در مسائل سیاسی نداشت و از کارهای آنان حمایت هم می‌کرد. به بچه‌ها توصیه می‌کنم که همگی وظیفه دارند راه پدر را ادامه دهند.

آقای علی یونسی گفته است که منبع ثروت آقای هاشمی، دارایی‌های شما بوده است که با طیب خاطر در راه انقلاب و کمک به مبارزان انقلابی هزینه شده است. شما این روایت را تأیید می‌کنید؟ از زمان ازدواج بین من و ایشان جدایی در هیچ چیز از جمله در اموال نبود، همه چیز مایکی بود.

چرا آیت الله تشخیص دادند برخی از خاطراتشان محرمانه باشد و منتشر نشود؟ این خاطرات بیشتر چه حوزه‌ها و زمینه‌هایی را شامل می‌شود؟

دو دسته مطالب بود؛ دسته اول اسرار نظام بود که زمان را برای انتشار آن مناسب نمی‌دیدند و دوم مربوط به افراد که با مشکلاتی ممکن بود مواجه شوند.

انگیزه تخریب کنندگان آیت الله را در چه می‌دانید؟

تأثیرگذاری ایشان، افکار نو و مترقی ایشان و حسادت.

تهمت‌های زیادی علیه فرزندان آیت الله هاشمی مطرح شد، ایشان چطور در برابر این هجمه‌ها صبری کردند؟

صبر ایشان در مقابل تهمت‌ها به فرزندان و خودش به دلیل حفظ نظام و انقلاب بود. ایشان خوب می‌دانست که اینها دروغ است و با چه هدفی است و اعتقاد داشت که بالاخره ماه زیر ابر نمی‌ماند و دیدید که نماند.

واکنش آیت الله بعد از رد صلاحیت در انتخابات ۹۲ ریاست جمهوری در منزل چگونه بود؟

آرام و شاد؛ اعتقاد داشت که وظیفه خود را انجام داده در حین اینکه مسئولیت سنگین ریاست جمهوری بعد از تخریب‌های فاجعه‌بار به جامانده از دولت قبل را نیز از دوش برداشته‌اند.

دغدغه آیت الله هاشمی برای حفظ انقلاب و جایگاه مردم و روابط بین‌المللی و دیپلماسی چه بود؟

تمام زندگی‌اش، خانواده‌اش، فرزندان‌اش را وقف این آرمان‌ها کرده بود.

از شما به عنوان قدرتمندترین زنان ایران نام برده شده. آیا قصد ورود به سیاست را دارید یا در این زمینه پیشنهادی به فرزندان تان برای ورود به عرصه سیاست دارید؟

از زمان ازدواج با آقای هاشمی سیاست جزئی طبیعی از زندگی مشترک ما بود و از این به بعد نیز نمی‌دانم سیاست دست از سر ما برمی‌دارد یا نه. سیاست عالم پاکی نیست و دوست ندارم فرزندانم آن را ادامه دهند.

تلخ‌ترین و شیرین‌ترین خاطره زندگی با آیت الله هاشمی چیست؟ رفتن او به زندان در دوران شاه زندگی ما را تلخ کرد و آزادی او از زندان، زندگی را شیرین می‌کرد.

قصد تاریخ‌نگاری از زندگی با آیت الله هاشمی را دارید؟ یا این امر انجام شده است؟

سال‌هاست که هر روز خاطراتم را می‌نویسم، تا سال پیروزی انقلاب نیز به چاپ رسیده است، بعد از انقلاب هم در حال چاپ است.

روز ارتحال آیت الله در دفتر خاطرات تان چه مطلبی نوشتید؟

نوشتم: مگر با هم ۵۷ سال زندگی نکردیم؟ مگر عهد نبستیم با هم برویم؟ چرا بی‌عهدی کردی؟ چرا تنها رفتی؟ چرا تنهایی گذاشتی؟